

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของลาว จากรัฐบาลราชอาณาจักรลาวมาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลระบอบใหม่ภายใต้อุดมการณ์สังคมนิยมได้ใช้ระบบเศรษฐกิจรวมศูนย์อำนาจ (central plan economy) มาเป็นกลไกในการบริหารระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นเวลาเกือบทศวรรษ และได้ปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศใหม่ในปี พ.ศ. 2529 เป็นระบบเศรษฐกิจตลาด (market economy) ภายใต้นโยบาย “จินตนาการใหม่” (New thinking) หรือ “กลไกเศรษฐกิจใหม่” (New Economic Mechanism - NEM) การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจดังกล่าว ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปรับตัวของรัฐบาลให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองและเศรษฐกิจโลกที่เกิดความผันผวนอย่างมากในปี พ.ศ. 2523 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล่มสลายของประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก และการล่มสลายของสหภาพโซเวียตเป็นต้น ประกอบกับปัญหาด้านการบริหารของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพสูง ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศประสบปัญหาและไม่มีความก้าวหน้าเท่าที่ควร การปฏิรูประบบเศรษฐกิจดังกล่าว รัฐบาลเชื่อว่า จะเป็นแนวทางนำมาสู่การแก้ไขปัญหาการบริหารของภาครัฐและเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่จะนำไปสู่การหลุดพ้นจากความ “ยากจน” “ด้อยพัฒนา” “ล่าหลัง” ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม 5 ปี (พ.ศ. 2548-2553) ฉบับที่ 5 (สถาบันค้นคว้าเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2548) หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ และกระตุ้นให้ภาคเอกชนมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ได้มีการกำหนดในรัฐธรรมนูญให้ สปป.ลาว ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดโดยลดการควบคุมสินค้า ลดการอุดหนุนสินค้า มีการปฏิรูปนโยบาย และระบบกฎหมาย เพื่อเป็นผลผลักดันให้การพัฒนาเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง

เนื่องจาก สปป.ลาว อยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาและยังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาโดยมีภาคการเกษตรเป็นภาคหลัก มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (gross domestic product : GDP) ของลาวมีมูลค่าภาคการเกษตรร้อยละ 32 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศประชากรร้อยละ 80 ของประเทศพึ่งพาภาคการเกษตร รายได้ประชาชาติส่วนใหญ่มาจากการผลิตขั้นปฐมภูมิ เช่น ผลผลิตทางการเกษตร (ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง อื่นๆ) แต่การเกษตรดังกล่าวต้องพึ่งพาดินฟ้า

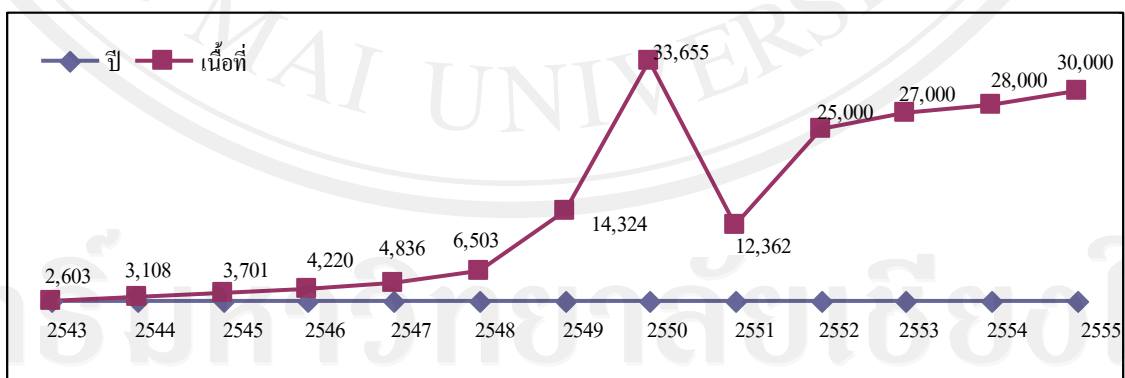
อากาศ และภาวะของเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จึงทำให้ปริมาณผลผลิตและราคาไม่แน่นอนส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจไม่มีเสถียรภาพเท่าที่ควร รัฐบาลจึงหันมาส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนทั้งจากภายในและต่างประเทศให้มากขึ้น โดยเน้นไปที่การลงทุนผลิตสินค้าการเกษตร ภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพื่อการส่งออกตามการประเมินสภาพความยากจนของ สปป.ลาว พ.ศ. 2553 (ศูนย์สถิติแห่งชาติ, 2554) โดยคาดการณ์ว่า จะเป็นภาคส่วนเศรษฐกิจสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศหลุดพ้นออกจากความยากจนโดยสิ้นเชิงในปี พ.ศ. 2563 ปัญหาสำคัญที่ สปป.ลาว ประสบในการเร่งพัฒนา คือ ปัญหาการขาดแคลนนักวิชาการ ผู้ประกอบการ เกษตรกร ที่มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ ขาดแคลนทุนและเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และขาดเงินทุนในการดำเนินการผลิต เป็นผลทำให้ภาครัฐต้องมาส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการผลิตสินค้าเกษตรมากขึ้น แต่การผลิตสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ต้องนำเข้าเครื่องจักรเพื่อการเกษตรจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายที่จะนำมาใช้สนับสนุนการพัฒนาภาคการเกษตร ภายใต้ระบบการลงทุนเกษตรแบบมีพันธสัญญาให้ได้รับการส่งเสริมไปทั่วทุกจังหวัดใน สปป.ลาว

จังหวัดหัวพัน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ สปป.ลาว เป็นบ่อเกิดการปฏิวัติในลาวสมัยต่อสู้ชาตินิยมต้านจักรวรรดิต่างชาติที่เข้ามารุกราน มีเนื้อที่ทั้งหมด 16,500 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 293,784 คน ประกอบด้วย 8 อำเภอคือ อำเภอซำเหนือ อำเภอเวียงชัย อำเภอซำใต้ อำเภอเชียงค้อ อำเภอสบเบา อำเภอแอด อำเภอหัวเมือง และอำเภอเวียงทอง โดยมี อำเภอซำเหนือเป็นเมืองศูนย์กลาง มีชายแดนติดต่อกับจังหวัดเชียงขวาง หลวงพระบาง และ 3 จังหวัดของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามคือ จังหวัด แห่งฮว่า เงอาน เซินลา เป็นจังหวัดตั้งอยู่ในช่องแคบสายพุลหลวงมีความสูงเหนือจากระดับน้ำทะเล 1,200 เมตร มีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับร้อยละ 9-10 ต่อปี ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของจังหวัดหัวพันในปี พ.ศ. 2554 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (gross domestic product : GDP) เท่ากับ 1,150 พันล้านกีบ โดยมีมูลค่าของภาคเกษตรกรรมร้อยละ 64 มูลค่าของภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 14.86 มูลค่าของภาคการบริการร้อยละ 21.14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเท่ากับ 4 ล้านกีบต่อคนต่อปี มูลค่าการลงทุนภายในและต่างประเทศเฉลี่ยประมาณ 820 พันล้านกีบต่อปี (แผนกแผนการ และการลงทุนจังหวัดหัวพัน, 2554) ตามแผนพัฒนาการเกษตรและป่าไม้ของจังหวัดหัวพันปี พ.ศ. 2554 พบว่ามีพื้นที่การปลูกพืชจำนวน 55,179 เฮกตาร์ โดยพื้นที่ปลูกข้าวโพดประมาณ 23,000 เฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 42 ของพื้นที่ปลูกพืชทั้งหมด ผลผลิตในแต่ละปีเฉลี่ยอยู่ที่ 129,396 ตัน สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรแต่ละปีเฉลี่ยอยู่ในระดับ 190 พันล้านกีบ (แผนกเกษตรกรรมและป่าไม้จังหวัดหัวพัน, 2554) ปัจจุบันปี พ.ศ. 2555 มีบริษัททั้งภายในและต่างประเทศเข้าไปลงทุนในการปลูกข้าวโพดภายใต้

ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาจำนวน 56 บริษัทมีมูลค่าการลงทุนมากกว่า 60 พันล้านบาท และยังมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีก เนื่องจากจังหวัดหัวพันเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมแก่การเพาะปลูก และมีเส้นทางส่งออกสู่ตลาดประเทศเวียดนามค่อนข้างสะดวกสบาย ระยะทางไม่ไกลประหยัดเวลา จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญให้นักลงทุนทั้งภายใน และต่างประเทศ จำนวนมาก สนใจเข้าไปลงทุน ขณะเดียวกันเกษตรกรเขตนี้ก็มีประสบการณ์การเพาะปลูกข้าวโพดจากบรรพบุรุษมาเนิ่นนาน จึงทำให้เกษตรกรมีความชำนาญงาน ดังนั้นจึงเป็นแรงจูงใจสำคัญให้แก่เกษตรกรเปลี่ยนแปลงจากการปลูกพืชประเภทอื่นมาเป็นการปลูกข้าวโพด เพื่อเป็นสินค้าส่งออกแทน ตามนโยบายและกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ของรัฐบาล เมื่อเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลลาวยังส่งเสริมการลงทุนในสาขาเกษตรกรรมเป็นสำคัญ โดยเน้นการลงทุนภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา โดยได้แบ่งพื้นที่การส่งเสริมออกเป็น 3 เขต ได้แก่ เขต 1 เป็นพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร (ภูดอย) มีสาธารณูปโภคพื้นฐานทางเศรษฐกิจไม่มาก เขต 2 เป็นพื้นที่ที่มีสาธารณูปโภคพื้นฐานทางเศรษฐกิจระดับปานกลาง เขต 3 พื้นที่ตัวเมืองใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีสาธารณูปโภคพื้นฐานทางเศรษฐกิจสมบูรณ์(กระทรวงแผนการ และการลงทุน, 2551)โดยจังหวัดหัวพันถูกจัดให้อยู่ในพื้นที่เขต 1 ซึ่งรัฐบาลมีเป้าหมายส่งเสริมการทำเกษตรชนบทอย่างเป็นระบบ และมีรูปแบบที่เหมาะสม โดยได้นำเอาระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเข้าไปใช้ในการพัฒนาระบบการเกษตรในเขตชนบทที่ห่างไกลทุรกันดาร เพื่อก้าวสู่การเป็นอุตสาหกรรมเกษตรแบบครบวงจร และยังยืน ดังนั้นจังหวัดหัวพันจึงให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการผลักดันให้ระบบ กลายเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะลดอัตราความยากจนให้ยังเหลือร้อยละ 20 ในปี พ.ศ. 2558 และขจัดความยากจนให้ได้อย่างสิ้นเชิงในปี พ.ศ. 2563 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2558-2563) (กระทรวงแผนการ และการลงทุน, 2554) โดยภาครัฐมีความเชื่อว่าระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาจะช่วยก่อให้เกิดประโยชน์ให้แก่เกษตรกร เช่น มีตลาดขายผลผลิตข้าวโพดที่แน่นอน ลดความเสี่ยง อันเกิดจากความผันผวนของราคาผลผลิตและผู้ประกอบการสามารถคาดการณ์ปริมาณผลผลิตล่วงหน้าได้ ลดความเสี่ยงการขยายโอกาสทางการตลาด สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานตามที่ต้องการและขยายโอกาสด้านการค้าการลงทุนของจังหวัดออกสู่ต่างประเทศ

จากการดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2548-2555 ผ่านมาพบว่า ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเป็นผลดีต่อเกษตรกรจำนวนมากเพราะมีรายรับที่แน่นอนทำให้เกษตรกรหลายครัวเรือนสามารถหลุดพ้นออกจากเส้นความยากจนของประเทศดังจะเห็นได้ว่า ก่อนไม่มีระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในช่วงปี พ.ศ. 2543-2547 ผลผลิต และรายได้ จากการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรไม่มี

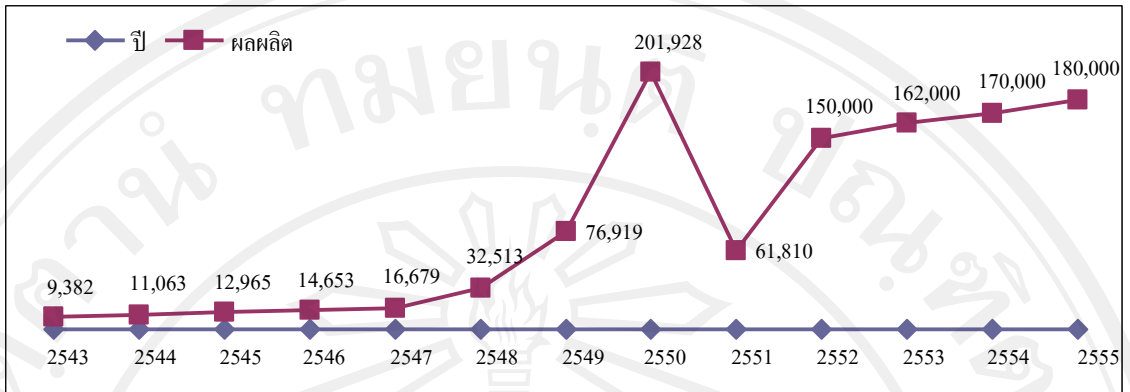
การเติบโตมากผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 12,948 ตันต่อปี เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 16 พันล้านบาทต่อปี (แผนกการเกษตร และป่าไม้จังหวัดหัวพัน, 2547) ทำให้เกษตรกรจำนวนมากยังมีความลังเลใจต่อความไม่แน่นอนของตลาดรองรับ หลังจากภาครัฐได้มีการใช้นโยบายส่งเสริมการลงทุนด้วยระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในช่วงปี พ.ศ. 2548-2555 เห็นว่า กระบวนการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรมีการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากสองปีแรกคือ ปี พ.ศ. 2548 และปี พ.ศ. 2549 ผลผลิตของเกษตรกรมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจาก 32,513 ตันต่อปีมาเป็น 76,919 ตันต่อปีในปี พ.ศ. 2549 ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจาก 42 พันล้านบาทต่อปีมาเป็น 100 พันล้านบาทต่อปี และเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี พ.ศ. 2550 ขึ้นมาเป็น 201,928 ตันต่อปี สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรเพิ่มขึ้นมาเป็น 303 พันล้านบาทต่อปี มาถึงปี พ.ศ. 2551 ระดับผลผลิตของเกษตรกรได้ลดลงมาเป็น 61,810 ตันต่อปีทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงมาเป็น 74 พันล้านบาทต่อปี เพราะได้รับผลกระทบจาก ภัยธรรมชาติ และศัตรูพืชทำลาย และรับผลกระทบจากราคาข้าวโพดตกต่ำในตลาดโลกที่ส่งผลกระทบต่อโรงงานในประเทศเวียดนาม ทำให้ราคาข้าวโพดลดลงจาก 1,50 ล้านบาทต่อตันในปี พ.ศ. 2550 มาเป็น 1 ล้านบาทต่อตันในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งปีนี้ทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบจำนวนมาก บางรายไม่มีความมั่นใจต่อระบบ เพราะราคาผลผลิตไม่เป็นไปตามสัญญา ต่อมาภาครัฐก็ได้เข้าไปแก้ไขด้วยการวางแผนร่วมกันระหว่างภาครัฐ ผู้ประกอบการ และเกษตรกร ในช่วงปี พ.ศ. 2552-2555 ราคาผลผลิตของเกษตรกรมีแนวโน้มดีขึ้นจากราคา 1 ล้านบาทต่อตันในปี พ.ศ. 2551 มาเป็น 1,51 ล้านบาทต่อตันในปี พ.ศ. 2552 ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 226 พันล้านบาทมาเป็น 272 พันล้านบาท (กราฟที่ 1.1) (กราฟที่ 1.2) (กราฟที่ 1.3)

ที่มา : แผนกเกษตรกรรม และป่าไม้จังหวัดหัวพัน,ปี 2554

กราฟที่ 1.1 แสดงเนื้อที่ปลูกข้าวโพดของเกษตรกรของจังหวัดหัวพัน

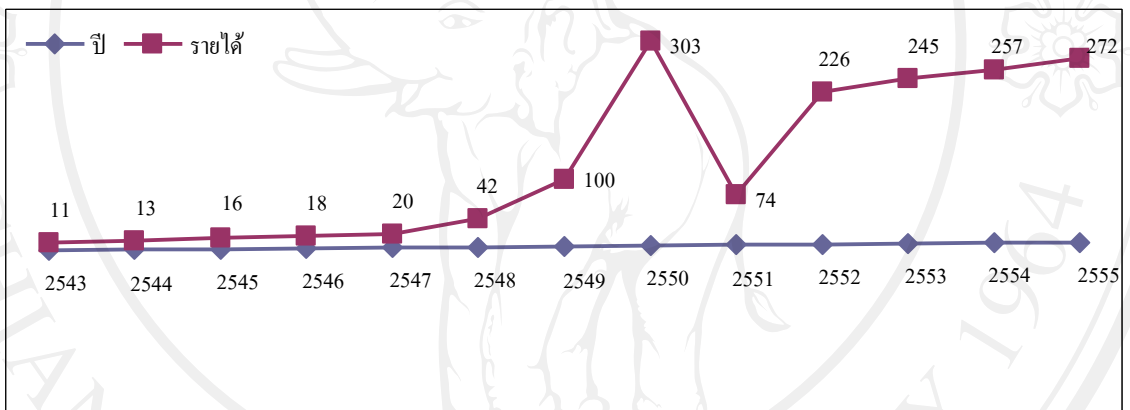
หน่วย: เฮกตาร์

ที่มา : แผนกเกษตรกรรม และป่าไม้จังหวัดหัวพัน,ปี 2554

กราฟที่ 1.2 แสดงผลผลิตการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรของจังหวัดหัวพัน

หน่วย: ตัน

ที่มา : แผนกเกษตรกรรม และป่าไม้จังหวัดหัวพัน,ปี 2554

กราฟที่ 1.3 แสดงรายได้จากการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรของจังหวัดหัวพัน

หน่วย: พันล้านบาท

จากตัวเลขในกราฟเห็นได้ว่า โดยภาพรวมแล้วระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเป็นผลดีต่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในจังหวัดหัวพันแต่ในความเป็นจริงแล้วระบบก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เช่น การรับประกันราคาผลผลิต (ไม่เป็นไปตามสัญญา) ผู้ประกอบการเอาเปรียบผู้ผลิต เกิดความพอใจและไม่พอใจระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ เกิดผู้ผลิตอยู่ในระบบ และนอกระบบ อันเนื่องมาจากระบบการบริหารจัดการยังไม่มีประสิทธิภาพสูง จึงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดจำนวนหนึ่งยังยากจนอยู่ ผลผลิตต่อไร่ต่ำและขาดคุณภาพ ทั้งนี้เป็นผลมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านเทคนิคการเพาะปลูก เพื่อนำไปปฏิบัติในไร่ อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และเพิ่มคุณภาพผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของบริษัท และผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่เพียงพอ ขาดแคลนเงินทุน รูปแบบการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่

เป็นบริษัทรายย่อยขนาดเล็ก โดยจำหน่ายผลผลิตต่อให้แก่บริษัทใหญ่ในประเทศเวียดนามเป็นหลัก เมื่อบริษัทใหญ่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนทางด้านราคาในตลาดโลก เป็นผลทำให้บรรดาบริษัทรายย่อยลดราคาซื้อผลผลิตของเกษตรกรลดลง ทำให้มีการละเมิดต่อพันธสัญญาระหว่างสองฝ่ายบ่อยครั้ง

จากปัญหาดังกล่าว ภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร เพื่อจะช่วยให้ระบบสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนรวมให้มั่นคงยิ่งขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา โดยมุ่งเน้นศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาจากทัศนคติของเกษตรกรที่ได้รับนโยบายส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐ และผู้ประกอบการ เป็นการค้นหาปัญหา และอุปสรรค ข้อดีข้อเสียของการเข้าร่วมระบบฯ ของเกษตรกร โดยจะทราบถึงปัจจัยใดบ้างที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และเกษตรกรควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน เพื่อให้ระบบฯดังกล่าวได้รับการปรับปรุง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดหัวพันต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยอันใดที่มีผลต่อความพึงพอใจและไม่พอใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน สปป.ลาว
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน สปป.ลาว
- 3) เพื่อศึกษาข้อดี ข้อเสียในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในจังหวัดหัวพัน สปป.ลาว

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ให้แก่ภาครัฐในการวางแผนนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน
- 2) เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และบรรดาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของเกษตรกร ไปยังภาครัฐ และผู้ประกอบการ เพื่อผลักดันให้ระบบฯได้รับการพัฒนาดีขึ้น
- 3) บริษัทที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอาผลการวิจัยครั้งนี้ ไปสร้างเป็นกลยุทธ์ของบริษัท และเป็นแนวทางป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในทางธุรกิจ เพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจของตนให้ได้เป็นอย่างดีที่สุด

1.4 ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ

1) เชิงปริมาณเป็นข้อมูลได้จากข้อมูลสถิติและการรวบรวมเอกสารต่างๆ เช่น กฎหมาย ส่งเสริมการลงทุน แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของจังหวัด หัวพันในแต่ละปี นโยบาย และกฎหมายของรัฐที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการลงทุนระบบเกษตร แบบมีพันธสัญญาใน สปป.ลาว

2) เชิงคุณภาพเป็นการศึกษาผู้ตัวอย่าง โดยการใช้แบบสอบถามเกษตรกรที่อยู่และเคย อยู่ภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาทั้งหมดจำนวน 534 คน ใน 4 อำเภอคือ อำเภอเวียงชัย อำเภอสบเบา อำเภอเชียงค้อ อำเภอหัวเมือง ที่เป็นแหล่งผลิตข้าวโพดมากที่สุดในพื้นที่หัวพันโดย สอบถามเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดอำเภอเวียงชัย จำนวน 135 คน ส่วนอำเภอสบเบา อำเภอเชียงค้อ อำเภอหัวเมือง อำเภอละ 133 คน

1.5 นิยามศัพท์

เกษตรแบบมีพันธสัญญา (Contract Farming) หมายถึงการทำสัญญาในการทำเกษตร หรือฟาร์มสัญญาที่มีความหมายถึงการเพาะปลูกพืช หรือ การเลี้ยงปศุสัตว์ที่มีการทำสัญญาซื้อขาย กันประกอบด้วยคู่สัญญา 2 ฝ่าย คือ “ผู้ผลิต” และคู่สัญญา อีกฝ่ายหนึ่ง คือ “ผู้ซื้อผลผลิต” ซึ่งส่วน ใหญ่จะเป็นในรูปของบริษัท หรือโรงงานแปรรูปต่างๆ ในสัญญาส่วนใหญ่จะมีการกำหนดราคาซื้อ ผลผลิต หรือวิธีการกำหนดราคาผลผลิต รวมถึงการกำหนดมาตรฐานและคุณภาพของผลผลิตที่จะ รับซื้อไว้ด้วย นอกจากนี้ ข้อตกลงในสัญญาในหลายๆ กรณีจะมีความเกี่ยวข้องกับการจัดหาปัจจัย สนับสนุนการผลิตต่างๆ ตลอดจนคำปรึกษาด้านเทคโนโลยีในการผลิตให้กับฝ่ายผู้ผลิตเพื่อความ มั่นใจในมาตรฐานของผลผลิตให้เป็นไปตามสัญญา

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็น รูปร่างได้ การเราจะทราบว่าบุคคลหนึ่งมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตด้วยการแสดงออกที่ ซ่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่วัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็น

นโยบาย “จินตนาการใหม่” (New Economic Mechanism- NEM) หมายถึงนโยบาย การผ่อนคลายการควบคุมเศรษฐกิจจากอำนาจรัฐส่วนกลางและการใช้กลไกตลาดในการพัฒนา เศรษฐกิจมากขึ้น อนุญาตให้รัฐวิสาหกิจมีอิสระในการบริหารกิจการและรับผิดชอบต่อการ ดำเนินงานของตนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้รัฐวิสาหกิจปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและเพื่อเพิ่มผล

กำไรของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็ส่งเสริมให้เอกชนประกอบธุรกิจได้อย่างเสรีเป็นแนวคิดเดียวกันกับที่ใช้ในโซเวียต และเวียดนาม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) หมายถึงมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศหรือเป็นของชาวต่างประเทศในทางตรงกันข้ามทรัพยากรของพลเมืองในประเทศแต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

สูตร 2+3 สูตร 2 หมายถึง เกษตรกรตอบสนองด้าน แรงงาน และที่ดิน สูตร 3 หมายถึง ผู้ประกอบการตอบสนองด้าน เทคโนโลยี และเมล็ดพันธุ์